

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ

AKADEMİDE YAPAY ZEKA DENEYİMLERİ VE UYGULAMA ÖNERİLERİ

Mayıs 2024

Bu belge İstanbul Bilgi Üniversitesi Rektörlük Yapay Zeka Komisyonu ve Yükseköğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi iş birliği ile, başlangıç düzeyinde bir rehber olarak hazırlanmıştır. BİLGİ'li akademisyenlerin derslerde ve araştırmalarında Yapay Zeka araçlarını kullanımlarına dair aşağıdaki başlıklarda deneyim ve önerilerini içermektedir.

[Bilgi'de Akademisyenlerin YZ Deneyimleri ve Tutumları](#)

[Sık Kullanılan YZ Araçları ile ilgili Genel Bilgiler](#)

[Dersler için Uygulama Öneri ve Örnekleri](#)

[Derslerin Yapay Zeka Politikasının Belirlenmesi ve Ders Tasarımına Eklenmesi](#)

[Öğrencinin Derse Hazırlık için ve Derste Yapay Zekayı Kullanması](#)

[Öğrencinin Ölçme ve Değerlendirme Aktiviteleri için Yapay Zekayı Kullanması](#)

[Araştırma-Yayın Süreçleri için İlkeler](#)

[Kaynaklar](#)

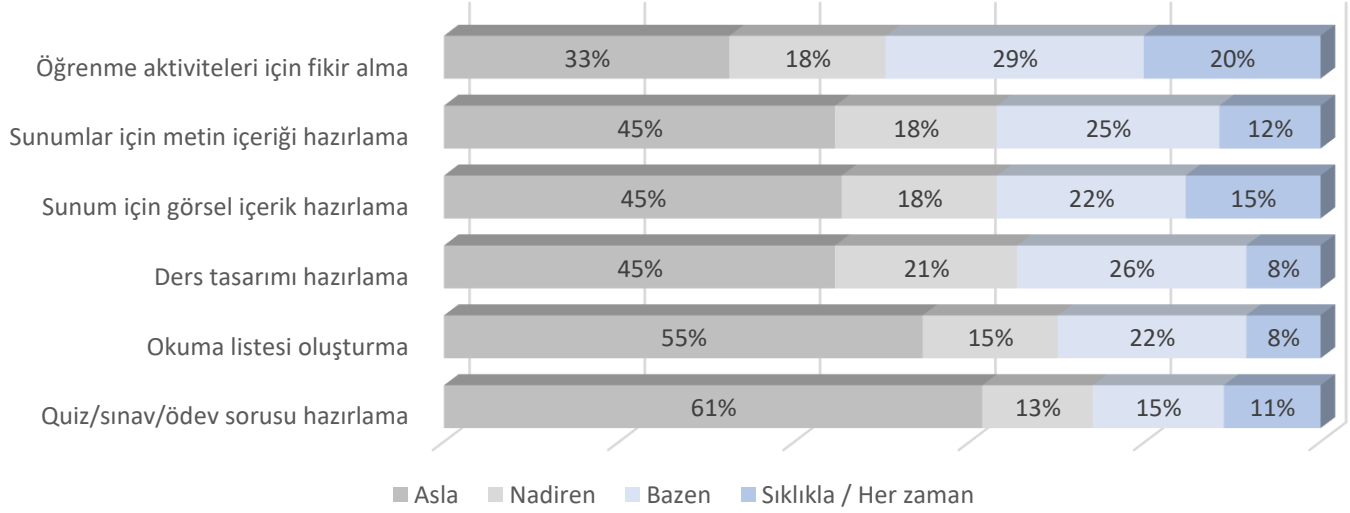
[Teşekkür](#)

BİLGİ'DE AKADEMİSYENLERİN YZ DENEYİMLERİ VE TUTUMLARI

- Mart 2024'te Akademiye Yapay Zeka Araçları anketi paylaşıldı. 130 kişi, öğretim elemanlarının ~%23'ü katıldı.
- Katılımcıların yarısından fazlası 36-50 yaşları arasında; %22'sinin akademik deneyimi 6-10 yıl ve %35'inin 11-20 yıl. Akademik görevlere göre %38'i Dr. Öğr. Üyesi, %7'si Doçent ve %19'u Profesör olmak üzere %64'ü Öğretim Üyesi; %13'ü Öğretim Görevlisi ve %23'ü Araştırma Görevlisi. BİLGİ'deki Prof. Öğretim Üyelerinin ~%30'u, Doçent Öğretim Üyelerinin ~%20'si, Dr. Öğretim Üyelerinin ~%27'si, Öğretim Görevlilerinin ~%18'i, Araştırma Görevlilerinin ~%16'sı katılmış oldu.
- Uygulamalı Bilimler, Sağlık Bilimleri fakültelerinin ve Meslek Yüksekokulu öğretim elemanlarının ~%30'undan fazlası; Sosyal ve Beşeri Bilimler, İletişim, İşletme ve Mimarlık fakülteleri öğretim elemanlarının ~%25'i ve fazlası katılım sağladı. SHMYO ve İngilizce Dil Programlarına bağlı öğretim elemanlarının katılımı %10'un altında.

BİLGİ'li Akademisyenler Eğitim ve Değerlendirmede YZ araçlarını ne sıklıkta kullanıyor?

- Akademisyenlerin %15'i eğitim ve değerlendirmede YZ aracı hiç kullanmamış; neredeyse %50'si farklı öğrenme aktiviteleri için fikir alma amacı ile ve %37'si sunumlar için metin ve/ya görsel hazırlama amacı ile kullanıyor.

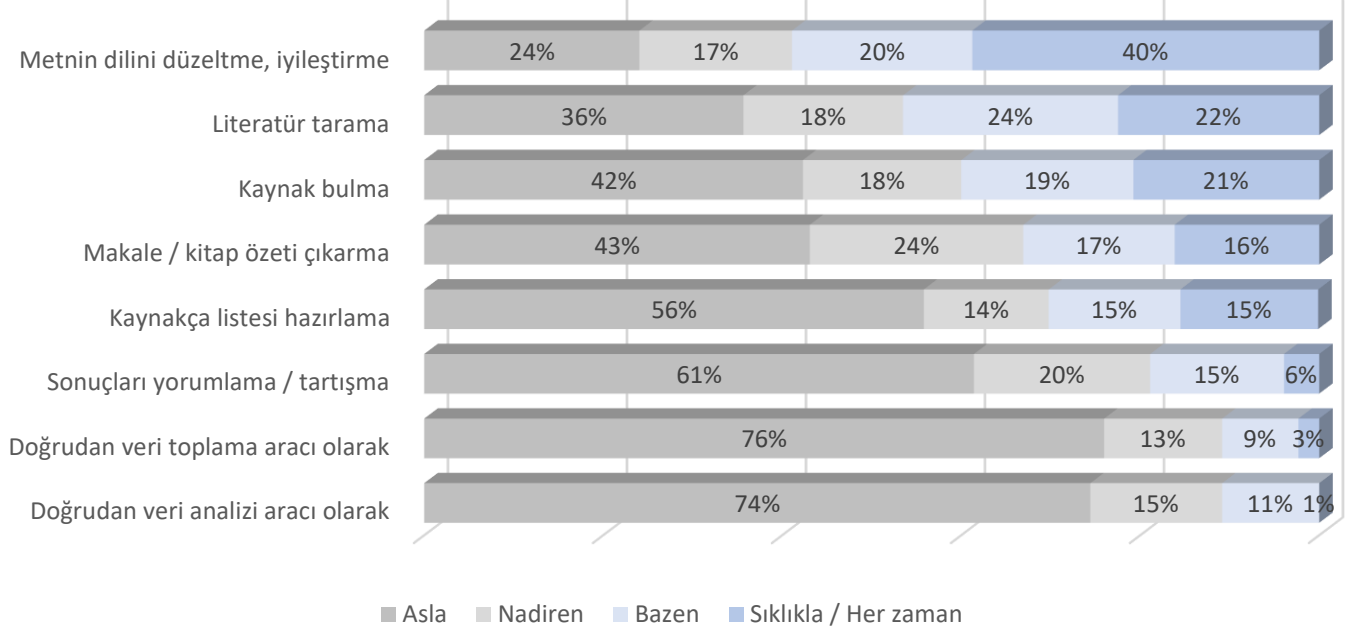
Not: Her zaman çok az kişi tarafından işaretlendiğinden Sıklıkla ve Her zaman seçenekleri birleştirildi.

Öğrencilere YZ aracı kullanmalarını gerektiren bir ödev verilmiş mi?

- 24 (%18) öğretim elemanı YZ aracı kullanılacak bir ödev vermiş. YZ kullanımı ağırlıklı olarak aşağıdaki şekillerde dahil edilmiş:
 - YZ'ye bir soru sorarak yanıtı yorumlamalarını istemek
 - Görsel / animasyon yaptırmak
 - Sürece yayılan projelerin belli adımlarında kullanılmasını önermek / serbest bırakmak
 - Prompt / diyalogların ödev ile birlikte teslim edilmesini istemek

BİLGİ'li Akademisyenler araştırmada YZ araçlarını ne sıklıkta kullanıyor?

- Akademisyenlerin %12'si araştırmada YZ aracı hiç kullanmamış. %40'ı sıklıkla olmak üzere %60'ı *metnin dilini düzeltme, iyileştirme* amacı ile, %46'sı *literatür tarama* ve %40'ı *kaynak bulma* amacı ile kullanıyor.

Not: Her zaman çok az kişi tarafından işaretlendiğinden Sıklıkla ve Her zaman seçenekleri birleştirildi.

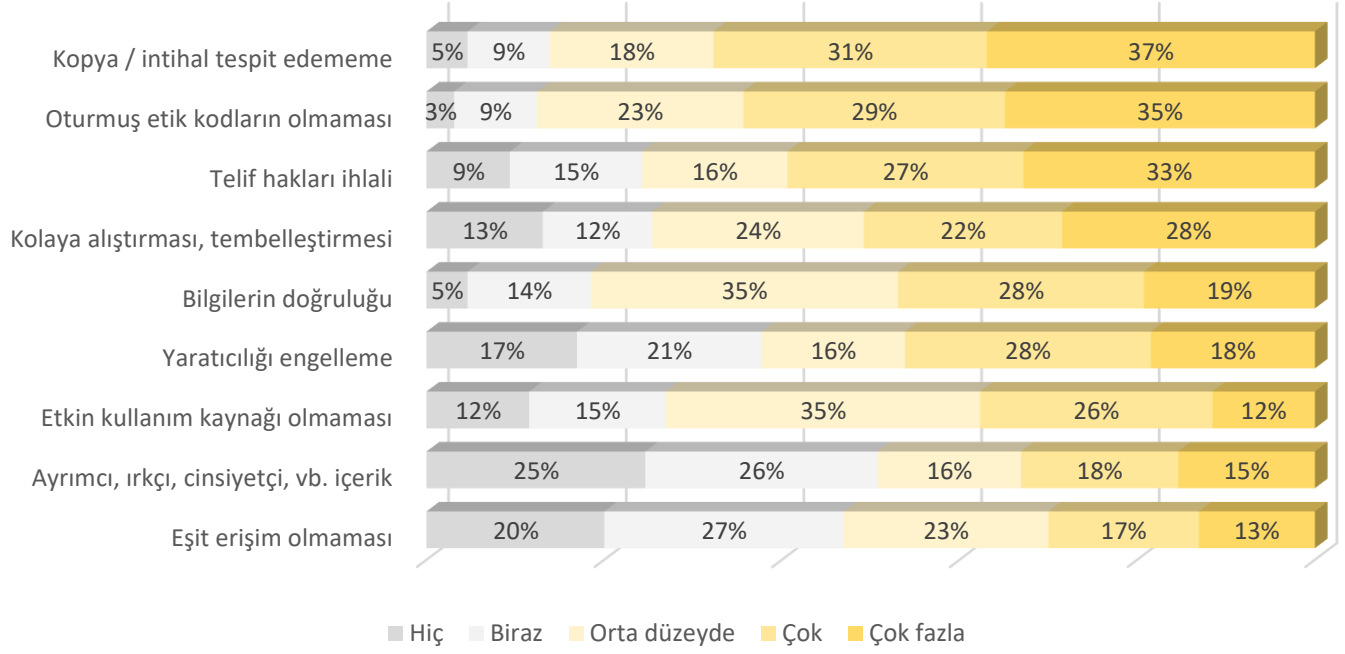
BİLGİ'li Akademisyenler öğrencilerinin YZ araçlarını hangi nedenlerle, ne sıklıkta kullandığını gözlemliyor?

- Katılımcıların %80'i öğrencilerinin *ödev yaptırmak / yanıt yazdırmak için*; %74 çeviri için kullandığını gözlemliyor. Katılımcıların %60'ından fazlası öğrenciler tarafından YZ'nin *yaptığı ödevi / yazdığı yanıtı iyileştirmek için, alıntılarını başka sözcüklerle ifade etmek (paraphrasing) için ve sunum hazırlatmak için* kullandığını gözlemliyor.

BİLGİ'li Akademisyenleri ne endişelendiriyor?

- BİLGİ'li akademisyenleri çok / çok fazla endişelendiren konuların başında *"kopya / intihal durumlarının tespit edilememesi"* geliyor. Bunu *"uygulamaların kullanımına dair oturmuş etik kodların olmaması"*, *"telif hakları ihlali"* ve *"öğrencileri / akademisyenleri kolaylaştırması, tembelleştirmesi"* izliyor.

- Yapay Zeka literatüründe daha ağırlıklı yer tutan “*bu uygulamalardan edinilen bilgilerin doğruluğu*” konusu orta düzeyde endişe uyandırsa da çok endişelendiren konular arasına girmiyor.
- “*Uygulamaların ayrımcı, ırkçı, cinsiyetçi, vb. içerik üretmesi*” ve “*Öğrencilerin / akademisyenlerin bu kaynaklara eşit erişimi olmaması*” konuları ise katılımcıların neredeyse yarısında endişe uyandırmıyor.

SIK KULLANILAN YZ ARAÇLARI İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

Üretken Yapay Zeka (ÜYZ) Araçları

Bu araçlar büyük veri girdileri ile eğitilen modellerdir. Bir başlangıç noktası / prompt verildiğinde, veri girdileri ile beslenerek *yeni içerik (metin, ses, görüntü, video)* üretebilen araçlardır.

Aşağıda sık kullanılan araçların kısa tanımları yer almaktadır, başlığa tıklayarak araca ulaşabilirsiniz.

[ChatGPT](#)

YZ tabanlı bir dil modelidir. Metin girişi alır ve yanıt üretir. Yanıtların doğruluğu girdi verilerine ve prompt'a bağlı olarak değişkenlik gösterir.

[DALL E](#)

Metin girdilerini görsel içeriklere dönüştüren bir YZ modelidir; metin ile görsel arasında bir köprü görevi görür. Üretilen görsellerin orijinalliği ve telif hakkı tartışmalı konulardır.

[Gemini/Bard](#)

Çok dilli ve çok modlu (metin, görüntü, ses, vb.) bir YZ modelidir. Metin oluşturma ve kod yazma için kullanılabilir.

[Midjourney](#)

Discord uygulaması ile giriş yapılabilen, Metin girdilerini görsel içeriklere dönüştüren bir YZ modelidir.

[Copilot](#)

YZ tabanlı bir dijital asistan olarak tanımlanabilir. Soru yanıtlama, yeni metin üretme, kod yazma gibi işlevleri yerine getiren dil modelini ve metni görsele dönüştüren YZ altyapısını, Microsoft uygulamaları ve içerikleri ile entegre çalıştırarak tüm iş yapış süreçlerini asiste edebilir.

[scite.ai](#)

YZ destekli bir araştırma asistanıdır. Referans taraması, düzenlemesi ve kontrolünün yanı sıra sorularınıza büyük dil modelleri ile gerçek ve kaliteli kaynaklardan yanıt üreterek araştırma süreçlerinize eşlik eder.

[Canva](#)

YZ destekli bir görsel tasarım aracıdır. YZ ile üretilen içeriği düzenleyebileceği gibi yeni içerik de üretmeye imkan tanıyan işlevleri vardır.

[Gamma](#)

YZ destekli bir sunum tasarım aracıdır. Sunumlar, web sayfaları ve benzeri belgeler için girdiler ile sıfırdan metin, görsel ve tasarım hazırlayabilir ya da üretilen içeriği düzenlemeye yardımcı olabilir.

[Eleven Labs](#)

YZ ile metni herhangi bir ses türü, tarz ya da dilde konuşmaya çeviren bir YZ ses üreticisidir. Oyunlar, videolar, sesli kitaplar hazırlamak için tercih edilmektedir. Sesi girdilerden beslenerek tamamen kendisi ürettiğinden Generative kategoride değerlendirilir ancak metin içeriği kendisi üretmez.

Yeni içerik üretmeyen / olan içeriği düzenleyen YZ destekli araçlar

Kopya / intihal sorunu olmadığı için akademide kullanımları yaygındır ve ÜYZ araçlarına göre daha az tartışmalıdır.

[Grammarly](#)

YZ destekli bir yazım düzeltme ve iyileştirme aracıdır.

[DeepL](#)

YZ destekli bir dil çeviri aracıdır. Doğru ve akıcı metinler üretir.

[QuillBot](#)

YZ destekli bir yazım düzeltme ve iyileştirme aracıdır. Gramer kontrolü, intihal kontrolü, özetleyici, referans düzenleyici gibi işlevler sunar.

[Research Rabbit/Discovery](#)

YZ destekli bir araştırma yardımcısıdır. Güçlü görselleştirmelerle literatür tarama ve kaynak bulma imkanlarının yanı sıra araştırmacıları meslektaşları, dergiler, fon sağlayıcılar ile bir araya getirmeyi hedefler.

[Consensus](#)

YZ destekli ve araştırma odaklı bir arama motorudur; bir araştırma sorusu sorulduğunda ilgili makaleleri bulmayı ve organize etmeyi sağlar.

[Chat pdf](#)

Herhangi bir dilde yüklenen pdf dosyaları ile sohbet etmeyi sağlayan, soruları yanıtlayan bir YZ aracıdır. Çoklu dosyalarla tek bir diyalogda sohbet olanağı verir.

DERSLER İÇİN UYGULAMA ÖNERİ VE ÖRNEKLERİ

DERSLERİN YAPAY ZEKA POLİTİKASININ BELİRLENMESİ VE DERS TASARIMINA EKLENMESİ

Ders tasarımı “Gereksinimler ve Politikalar” bölümünde, ders kapsamında yapay zeka kullanımına ilişkin açıklama yazılması önerilir. Aşağıdaki örnekler, dersin içeriğine ve hocanın tercihine göre uyarlanarak kullanılabilir.

Örnek 1.

YZ'nin derse hazırlık aşamasında ve verilen ödevlerin dil ve format açısından geliştirilmesinde kullanılması serbesttir. Ödevlerde literatür taraması için kullanılabilir ancak yapay zekanın yapabileceği hatalardan öğrenci sorumludur.

Bu dersin kazandırmayı hedeflediği bilgi, beceri ve yetkinliklerinin değerlendirildiği aktivitelerde öğrenci, YZ'nin kendi bilgi, beceri ve yetkinliklerinin yerine geçecek şekilde kullanılmadığını ve değerlendirmeye tabi olan öğrenme davranışının doğrudan Yapay Zeka tarafından yerine getirilmediğini temin etmekle yükümlüdür.

Örnek 2.

YZ'nin derse hazırlık ve ödev/projeler için kullanımı serbesttir. Teslim edilecek ödevlerin içeriğinde, yapay zekanın hangi aşamalarda ve ne şekilde kullanıldığını beyan etmek zorunludur.

Öğrencilerden YZ'yi akademik dürüstlük ilkesi çerçevesinde, kendisinden beklenen aktiviteyi yaptırmak için değil iyileştirmek için kullanmaları ve YZ'nin ürettiği içeriği kendi özgün üretimi olarak sunmamaları beklenir. Öğretim elemanı, öğrencilerin makalelerinin özgünlüğü hakkında notlarını vermeden önce öğrencilerle görüşme yapma hakkını saklı tutar.

Beyan edilmeden ve akademik etiğe uygun olmayan şekillerde yapılan YZ kullanımından şüphe edilmesi durumunda kopya/intihal süreci başlatılır.

Örnek 3.

Dersin proje gelişim süreçlerinde esinlenilmesi ve denemeler yapmak amaçlı yapay zekanın etik kurallara uygun olarak kullanımı teşvik edilmektedir.

Derste yapılacak proje gelişim sunumlarının düzenlenmesi amacıyla yapay zeka kullanılabilir.

Örnek 4.

Yapay Zeka'nın kullanımı öncelikle ders hazırlığında, dönem sonu makale önerisinin yazılmasında ve makalenin nihai yazımında desteklenmektedir.

Yapay Zeka araçları, makale ve sunumun hazırlığı sırasında, literatür taramasında, makalenin biçimlendirilmesinde, referans düzenlemesinde ve sunum organizasyonunda kullanılabilir.

Örnek 5.

Bu derste YZ'nin akademik etiğe uygun olarak kullanımı teşvik edilmektedir. Ödevler/projeler kapsamında YZ kullanımını öneren / bekleyen aktiviteler vardır. Her aktivite için YZ o aktivitenin önerdiği çerçevede kullanılmalıdır.

Örnek 6.

Bu dersin tüm değerlendirmeleri gözetmenli ve yüz yüze olarak gerçekleştirilecektir. Değerlendirme dışı öğrenme aktiviteleri için YZ'nin hatalı, eksik ve ayrımcı içerik üretebileceğini göz önünde bulundurarak kullanılması önerilir.

ÖĞRENCİNİN DERSE HAZIRLIK İÇİN VE DERSTE YAPAY ZEKAYI KULLANMASI

Öğrencilerin derse hazırlık sürecinde YZ'yi literatür taraması yaptırmak, okumaları özetlemesini istemek, anlamadığı kavramları açıklamasını istemek, kavramları örneklendirmek gibi amaçlarla kullanması teşvik edilebilir. Ancak öğrencilere aşağıdaki hatırlatmaların yapılması önerilmektedir:

- ChatGPT gibi uygulamalar internet üzerinden bilgi derler. Bu nedenle hatalı, eksik ya da yanlış cevaplar verebilir. Verilen yanıtın dili kulağa akademik ve ikna edici gelebilir, ancak doğru olmayabilir.
- ChatGPT gibi uygulamalar basit sorulara daha doğru yanıtlar verir ancak sorular karmaşıktıkça yanılma ya da yeterli derinlikte yanıt üretememe ihtimali artar.
- Daha doğru ve uygun yanıtlar almak için prompt'larda: (1) net, öz ve spesifik olunması, (2) bağlamın belirtilmesi, (3) karmaşık soru ya da görevlerin küçük adımlara bölünerek sıralı / sistematik olarak girilmesi önerilir. İstenen düzeyde yanıtın hangi prompt'la alınacağını keşfetmek çoğunlukla bir deneme-yanılma-düzeltilme sürecidir; öğretici yanları vardır.

Öğrenciden derse hazırlığın bir parçası olarak notlandırılmayacak soru ya da yorum üretmesi isteniyorsa, hoca bu konuda YZ kullanımı ile ilgili beklentisini öğrenci ile paylaşmalıdır. Kontrol etmek mümkün olmadığından, kullanmamalarını söylemek yerine aşağıdakiler önerilmektedir:

- Öğrencilere YZ'yi kendi fikirlerinin yerine geçmeyecek şekilde kullanmaları hatırlatılabilir.
- Öğrencilerden YZ kullandıkları aktiviteler için bunu belirtmeleri ve prompt'ları ile paylaşımları istenebilir.
- Öğrencilerden doğrudan YZ kullanmaları ve çıkan içeriğin hatalarını / eksiklerini denetlemeleri ve/ya yorumlamaları istenebilir.

Ders esnasında, öğrencilerden bir görevi YZ'ye yaptırmaları istenerek üretilen yanıtlar sınıf içinde tartışılabilir. Örneğin terminolojinin yoğun olduğu bir derste kavram tanım cümleleri üretilerek kıyaslanabilir. Bir başka örnek olarak dil eğitiminde hedef kelimeler öğretildikten sonra öğrencilerden YZ aracı kullanarak örnek cümleler üretmeleri ve bu cümleleri çevrimiçi bir araç üzerinde (örn. Padlet) tüm sınıfla paylaşımları istenebilir; toplanan örnek cümleler tüm sınıf ve öğretim elemanı tarafından analiz edilebilir.

ÖĞRENCİNİN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME AKTİVİTELERİ İÇİN YAPAY ZEKAYI KULLANMASI

Yapay zeka tespit araçları sağlıklı bir şekilde çalışmamaktadır. Dolayısıyla, var olan tespit araçlarından elde edilen değerlendirmeler, yapay zekanın kullanılıp kullanılmadığına kanıt teşkil etmez. Bu nedenle, bir öğrenme aktivitesinin yapay zeka ile yapılmadığından emin olmayı gerektirecek hallerde gözetmenli yüz yüze sınav yapılmalıdır. Bu kararı, dönem başlamadan önce dersin ölçme ve değerlendirme yöntemlerini oluştururken vermiş olmak gerekir.

Yapay zekanın “ödev yazdırmak için” değil, “yardımcı araç olarak” kullanılması konusunda bilgi verilmesi ve örneklendirmeler yapılması önemlidir. Teslim edilecek ödevlerde, öğrencinin yapay zekayı hangi aşamalarda ve ne şekilde kullandığını beyan etmesi istenebilir.

Ödev verilecekse, bu ödevleri hazırlarken hocanın (1) konuyu/soruyu/görevi ölçülen bilgi, beceri ya da yetkinliği doğrudan yapay zekaya yaptırılmayacak şekilde tasarlaması, (2) kullanılacak rubrik'i ölçülen bilgi, beceri ya da yetkinliğin öğrencinin özgün üretimi olduğunu değerlendirecek şekilde hazırlaması ve (3) ödevin yönergesinde yapay zekanın nasıl kullanılacağına dair somut bilgi vermesi gereklidir.

(1) Konuyu/soruyu/görevi ölçülen bilgi, beceri ya da yetkinliği doğrudan yapay zekaya yaptırılmayacak şekilde tasarlama önerileri:

- Yapay zekanın bireysel kişisel görüşleri veya birinci elden deneyimleri tekrarlayamayacağı için kişisel yansımalar veya deneyim tabanlı yanıtlar gerektiren görevler tasarlayın.
- Yapay zekanın kapasitesinin ötesinde eleştirel düşünme ve analiz gerektiren karmaşık problem çözme görevlerini dahil edin.
- Birden fazla beceri veya adımın kombinasyonunu gerektiren projeler atayın, her aşama/adım için geri bildirim verin veya öğrencilerin kapsamlı katılımını sağlamak için bazı kısımların sınıfta tamamlanmasını isteyin.

- Ödev konusunu verdikten ve öğrencilerin ön hazırlığına süre tanıdıktan sonra yazma aşamasını sınıfta yapmalarını isteyin.
- Öğrencilerin anlayışlarını göstermeleri ve soruları gerçek zamanlı olarak yanıtlamaları gereken sözlü sunumlar veya sınavlar dahil edin.
- Yapay zekanın etkili bir şekilde katılamayacağı alanlar olan akran etkileşimi ve takım çalışmasını gerektiren işbirlikçi ödevleri teşvik edin.
- Öğrencilerin teorik bilgiyi pratik, bağlama özgü durumlara uygulamalarını gerektiren vaka çalışmaları veya senaryolar kullanın; bu, yapay zekanın doğru yanıtlar üretmesini zorlaştırır.
- Ödevin bir parçası olarak öğrencilerden soruyu yapay zekaya sormalarını ve ardından yapay zekanın cevabını yorumlamalarını, düzeltmelerini ve geliştirmelerini isteyin. Öğrencilerin, kullandıkları prompt'larla birlikte yapay zeka ile olan diyalogu da ödevin bir parçası olarak teslim etmelerini talep edin.

(2) kullanılacak rubrik'i ölçülen bilgi, beceri ya da yetkinliğin öğrencinin özgün üretimi olduğunu değerlendirecek şekilde hazırlama önerileri

- *Derinlik için Ölçüt Ekleyin:* Tartışma, öz değerlendirme veya yansıtma ödevleri (reflection paper) gibi çalışmalarda gösterilen anlayış derinliğini değerlendirin.
- *Orijinallik veya Yaratıcılığı Dahil Edin:* Çalışmanın orijinallliğini veya yaratıcılığını değerlendiren ölçütler ekleyin.
- *Eleştirel Düşünmeyi Değerlendirin:* Öğrencinin bilgi analiz etme, sentezleme ve değerlendirme yeteneğini değerlendirecek ölçütler ekleyin.
- *Hem Süreç ve hem Nihai Ürün için Ölçüt Kullanın:* Öğrencinin çabalarını kapsamlı bir şekilde değerlendirmek için süreç (örneğin, araştırma, taslaklar, akran değerlendirmeleri) ve nihai ürünü değerlendiren rubrik'ler oluşturun.
- *Akran Değerlendirmesi ve Geri Bildirimi Dahil Edin:* İşbirliğini ve eleştirel katılımı değerlendirmek için akran geri bildirim kalitesi ve entegrasyonunu içeren ölçütler ekleyin.

(3) ödevin yönergesinde yapay zekanın nasıl kullanılacağına dair somut bilgi verme

- *Kabul Edilebilir Araçları Tanımlayın:* Hangi tür yapay zeka araçlarının (örneğin, ChatGPT, Grammarly) kullanılabileceğini ve hangi amaçlarla kullanılabileceğini (örneğin, fikir üretme, dil bilgisi kontrolü, bilgi özetleme) açıkça belirtin.
- *Sınırları Belirleyin:* Neyi yanlış kullanım sayacağınızı belirtin.
- *Belgeleme İsteyin:* Öğrencilerden yapay zekayı nasıl kullandıklarını, promptları ve yapay zeka tarafından oluşturulan içeriği nasıl çalışmalarına entegre ettiklerini belgelemelerini isteyin.

HATIRLATMA | Üretken Yapay Zeka (ÜYZ) araçları hızla geliyor. Çok kısa zamanda daha derinlikli ve kulağa öznel gelen metinler üretecek hale gelebilir. Ödev yönergelerini hazırlarken hocalara ödevi tamamen ÜYZ'ye yaptıracak şekilde deneme yapmaları ve üretilen sonuçlara göre gerekiyorsa yönergelerini şekillendirmeleri önerilir

Aşağıda farklı alanlardan YZ kullanımı beklenen ya da önerilen ödevler için yönerge örnekleri yer alır.

Örnek 1. Çizgi Roman Tasarımı Vize Projesi

Yönerge

- En az 5 sayfa (kapak ve arka kapak sayfaları dahil)
- Procreate gibi tablet uygulamalarını kullanarak genel çizim ve boyamalar yapabilirsiniz. Ancak Photoshop veya Illustrator programlarından birini kullanarak son düzenlemeyi yapıp kaydetmeniz beklenmektedir. İsterseniz her iki yazılımı da kullanabilirsiniz veya birini seçebilirsiniz.
- Çizim yapmakta zorluk çekenler için:

Photoshop ve Illustrator'ın sunduğu AI platformlarını veya AI eklentilerini kullanabilirsiniz. Önemli olan hazır görselleri ilgili programlara ekleyip son mizanpaj düzenlemelerini yapmanızdır. Ancak Mizanpaj tasarımı size ait olmalıdır.

- Hazır bir hikaye kullanabilirsiniz.

* Sınıfta size birçok basılı örnek gösterilmiştir.

*8 Kasım haftasında derse eskizlerinizle gelmeniz beklenmektedir.

Değerlendirme kriterleri başlığı altında yer alan 4. maddede belirtildiği üzere, derste öğrendiğiniz araçları kullanarak kendinizi geliştirebilmeniz ve proje tasarımı süresince size yardım edebilmem için çalışmalarınızı adım adım derste ilerletmeniz gerekmektedir.

ÖNEMLİ: Projenin herhangi bir kısmında YZ kullanıldı ise, kullanımın hangi görsellerde, hangi YZ programı kullanılarak ve hangi prompt'larla yapıldığı belirtilmelidir.

Değerlendirme Kriterleri

- Temel Tasarım İlkelerine ve Gestalt İlkelerine Uyum	10pt.
- Mizanpaj Tasarımı	10pt.
- Konuya uygun renk ve stil seçimi	15pt.
- Ara sınav haftasından önceki son üç hafta boyunca sınıfta çizim ve tasarımın devamı.	45pt.
- Özgünlük (Tasarım kısmı)	20pt.

Örnek 2. IPE 505 Dünya Ekonomi Tarihi Dersi Makale Ödevi

Yönerge

Öğrencilerin öncelikle bir makale önerisi yazması beklenmektedir. Bu öneri, makalenin konu ve problemi, konunun kapsamı, izlenen metodoloji ve konu hakkında kısa literatürü içerecektir. En fazla 1000 kelime olacak şekilde, Times New Roman ve 1,5 aralık stili kullanılacaktır. Sunumun son teslim tarihi 25 Kasım 2023'tür. Son dersin sunumunu yönlendirmek için önerilere yönelik genişletilmiş geri bildirim sağlanacaktır.

Öğrencilerden, dersin son haftasında sunulacak bir final makalesi yazmaları beklenmektedir. Makale, küresel bir ekonomik sorunun tarihsel analizine dayanacaktır, bu sorunlar küresel ekonomik hiyerarşiler (kalkınma ve kalkınmama), bölgesel ekonomik rekabet, ticaret ilişkileri, uluslararası ekonomik düzenlemeler, antlaşmalar veya kurumlar, yoksulluk, küresel iş koşulları, finansallaşma, borç, çevresel sorunlar veya küresel ekoloji vb. olabilir. Makale en fazla 5000 kelime olacak şekilde, Times New Roman ve 1,5 aralık stilde olacaktır.

Notlandırma

Makale Önerisi: 25 puan

Sunum: 25 puan

Final Sınavı: 50 puan

ÖNEMLİ NOT: Makale yazma sürecinin her adımında (literatür taraması, format, sunum organizasyonu vb.) yapay zeka kullanımı, kullanılan herhangi bir prompt'u içerecek şekilde açıkça beyan edilmelidir.

Öğretim görevlisi, öğrencilerin makalelerinin özgünlüğü hakkında notlarını vermeden önce öğrencilerle görüşme yapma hakkını saklı tutar.

Makale için Rubrik (Toplam Puanın %50'si)

Stil: 10 puan

Literatür Taraması ve Olgusal Analiz: 30 puan

Argümantasyon ve Tartışma: 60 puan

Örnek 3. PSY 566 İleri Klinik Teknikler Dersi Final Projesi

Yönerge

Bir terapötik ilişkinizin Thomas Ogden'ın tanımı ile Üçüncü'sünü temsil eden bir görsel tasarım yapın. Bu tasarım imge, üç boyutlu nesne, ses, hareket, vb. ve/veya kombinasyonları olabilir. Söz içermemesi beklenmektedir.

Proje sunumu aşamasında her öğrenci tasarımını paylaşacak, diğer öğrencilerin çağrışımları dinlenecek, sonrasında sunum yapan öğrenciden hem tasarımı hem de paylaşımlarını ödevde konu olan terapötik Üçüncü çerçevesinde anlamlandırması ve süreç ile ilgili çıkarımlarını danışanın formülasyonu ile örtüştürerek paylaşması beklenmektedir.

Bu ödevde tasarımınızın sanatsal özellikleri değerlendirilmeyecektir. Tasarımı yaparken Yapay Zeka (YZ) uygulamalarından faydalanılabilir. YZ kullanılan durumlarda prompt(lar)ın da ödev ile birlikte teslim edilmesi ve sunuma dahil edilmesi beklenir. Yaratım süreci de görselin kendisi gibi çağrışıma ve yansıtmaya açıktır.

YZ araçlarını sunum ve tartışma sırasında kullanacağınız fikir ve metinleri üretmek için kullanmamanız beklenmektedir. YZ'yi duygu/fikir üretmek ya da kuramsal bağlar kurmak için kullanmak ödevin ölçtüğü yetkinliğinizle doğrudan ilgili olduğu için etik değildir; YZ araçlarının bu ödevde beklenen derinlikte duygu/fikir süreçleri üretmesi ve özgün kuramsal bağlar kurması mümkün değildir.

Sunumunuz aşağıdaki ölçütler üzerinden değerlendirilecektir.

		90-100	85-90	75-85	65-75
1. İÇGÖZLEM DERİNLİĞİ	1.a. Sürece yansıtma 1b. Sonuca yansıtma 1c. Terapötik İmplikasyonlar				
2. TEORİ İLE BAĞ KURMA	2a. Kuramsal doğruluk 2b. Kuram-tartışma bağlantısı				

Örnek 4. AI ve Stereotipler / Ayrımcılık Ödevi

Yönerge

Üretken Yapay Zeka (ÜYZ) araçları, bir doktor görseli üretmesi istendiğinde erkek olarak ve hemşire istendiğinde kadın olarak, Alman bir Barbie görselini askeri üniforma ile ve Lübnan'lı Barbie görselini bir harabe üzerinde tasarlaması gibi çok belirgin cinsiyetçi ve ırkçı üretimlerle karşılaştığımız gibi özellikle metinler söz konusu olduğunda daha örtük yanlılıklar görüyoruz. Sonuç olarak, girdilerin büyük çoğunluğunun ayrımcı olduğu bir dünyada YZ bu söylemleri yeniden üretiyor.

Bu ödevde sizden istenen kendi tercih ettiğiniz bir ÜYZ aracı ile bir metin ya da görsel üretmeniz ve bu metin ya da görseli tartışarak daha az yanlı hale getirmeye çalışmanız. Ödev 3 aşamalıdır:

1. adım (10 pts): Herhangi bir prompt ile bir görsel ya da metin üretin (örn: Bir anaokulu öğretmeni görseli; mutlu öğrenciler; feminizm; üniversiteden mezun olunca ne yapılır?; başarılı insan kimdir?). Prompt ve üretilen içeriği 1 Nisan'a kadar Learn'e yükleyin.

2. adım (60 pts): 3 Nisan'daki derste ürettiğiniz içeriğin yanlılıkları ile ilgili bazı soruları yazılı olarak cevaplayacak şekilde hazırlıklı gelin.

3. adım (30 pts): Ürettiğiniz içeriği daha az yanlı olarak yeniden üretecek bir prompt tasarlayın ve kullanın. Yeni prompt ve yeni içeriği, altına süreç ile ilgili kişisel deneyim ve düşüncelerinizi anlatan bir paragraf ekleyerek 10 Nisan'a kadar Learn'e yükleyin.

Örnek 5. MIS 402 - Yönetim Destek Sistemleri ve Kurumsal Zeka ve İş Analitiği Projesi

Yönerge

Bu proje kapsamında sizlerden seçmiş olduğunuz bir işletme veri setini kullanarak Power BI üzerinde bir yönetim paneli (Dashboard) geliştirmeniz beklenmektedir. Seçmiş olduğunuz veri setini tarafımıza onaylattıktan sonra sizlerle Learn üzerinde paylaşılan proje taslağını referans alarak raporunuzu doldurmaya başlayabilirsiniz. Bu proje taslakları doldurulup dönemin son dersinde **(31 Mayıs 2024 Cuma saat 11:00)** teslim edilmelidir. Ayrıca öğrencilerin bu derste projelerini bir sunum aracılığıyla da sunmaları beklenmektedir. Bu sunumda öğrenciler geliştirmiş oldukları sistemlerin demosunu da yapacaklardır.

Üretken Yapay Zeka Kullanımı ile ilgili:

Bu proje kapsamında üretken Yapay Zeka araçlarından (ChatGPT, Gamma.AI, vs.) faydalanabilirsiniz. Ancak bu noktada bazı kısıtlamalar söz konusu olacaktır.

* YZ araçlarını temel olarak çalışmanızı zenginleştirme amacıyla kullanmanız beklenmektedir. Bu noktada proje taslağında yer alan alt kısımların (Proje hedefleri, veri seti tanıtımı, sonuç, vs.) uygun bir dil ve formatla yazılması konusunda YZ araçları ile iş birliği yapabilirsiniz.

* Proje kapsamında öğrencilerden rapora ek olarak, öğrencilerin YZ desteği almadan yalnızca kendi cümleleriyle oluşturduğu bir proje taslağı sunmaları da beklenmektedir. Alternatif olarak öğrenciler, proje hazırlama sürecini bir zihin haritası üzerinde de görselleştirip sunabilirler. Bu zihin haritası proje yaratım sürecini yansıtmalıdır. Zihin haritası oluşturma ile ilgili faydalı bir kaynağa [şu linkten erişebilirsiniz.](#)

* Proje raporlarının tamamen YZ araçlarına yazdırılması **önerilmemektedir**. Bu noktada öğrencilerin sunumlar esnasında projelerine hakim olmaları, ve sorulacak sorulara **açık ve tatmin edici cevaplar vermeleri gerektiği** hatırlatılmaktadır.

ARAŞTIRMA-YAYIN SÜREÇLERİ İÇİN İLKELER

YZ araçları, etik kurallara uyulduğu takdirde, araştırma fikri / sorusunun tespiti, literatürün taranması ve özetlenmesi, araştırma deseninin belirlenmesi, prosedürü ve ilgili dokümanların hazırlanması, veri toplama aracı geliştirilmesi ve doğrudan verinin toplanması, veri analizi yöntemlerinin belirlenmesi ve doğrudan verinin analizi, sonuçların yorumlanması gibi her aşamada kullanılabilir.

Genel olarak araştırma süreçlerinde üç noktaya dikkat edilmelidir:

1. Gizlilik: Kişisel verilerin izinsiz olarak ve/ya anonimleştirmeden YZ uygulamalarına girilmemesi
[Not: Bazı uygulamalar / versiyonlar maskeleyici özelliğine sahip olabilir; her koşulda araştırmacının gizliliğin sağlandığından emin olmak için azami tedbiri aldığından emin olması önerilir.]
2. Tam Bildirim: Herhangi bir aşamadaki YZ kullanımının açıkça beyan edilmesi ve gerektiğinde kaynak olarak gösterilmesi [[How to cite ChatGPT](#)]
3. İçerik Denetimi: YZ tarafından üretilen içeriğin doğru olduğunun ve etik kurallara uygun / insan haklarına saygılı olduğunun araştırmacı tarafından denetlenmesi

Yüksek Öğretim Kurulunun Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehberi için [tıklayın](#).

KAYNAKLAR

Eğitimde YZ kullanımı, etik kodlar ve telif konularına ilişkin aşağıdaki bağlantılardan yararlanabilirsiniz.

[Artificial Intelligence – University of Central Florida](#)

[ChatGPT Assignments to Use in Your Classroom Today](#)

[Assigning AI: Seven Approaches for Students, with Prompts](#)

[AI Handbook by Human Restoration Project](#)

[AI stereotypes and critical reflections: who's being generated?](#)

[Copyright Registration Guidance: Works Containing Material Generated by Artificial Intelligence](#)

[Podcast: How to use AI ethically](#)

[APA Journals policy on generative AI: Additional guidance](#)

[Artificial intelligence \(AI\) and fake Papers](#)

[Guest editorial: the challenge of AI chatbots for journal editors](#)

TEŞEKKÜR

Bu kılavuzu oluştururken zamanlarını, uzmanlıklarını ve görüşlerini cömertçe paylaşan değerli meslektaşlarımıza içten teşekkürlerimizi sunarız. Katkılarınız, birçok kişiye fayda sağlayacak bir kaynak şekillendirmeye yardımcı oldu.

Prof. Dr. Erkan Saka

Prof. Dr. Pınar Uyan Semerci

Prof. Dr. Türkan Benan Orbay

Doç. Dr. Özge Onursal Beşgül

Dr. Öğr. Üyesi İrem Çoban

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali Tuğtan

Dr. Öğr. Üyesi Tuğçe Erçetin

Dr. Öğr. Üyesi Tuğrul Cabir Hakyemez

Öğr. Gör. Cem Karasu

Öğr. Gör. Sabri Ağırman

Dr. Sami Çuhadar

Melike Gülşen

Cem Tüzün

Özveriniz ve desteğiniz için teşekkürler!